

Source sheet for TGS S2, E11 "Choosing Exile – Babylonian Jewry in the Second Temple Era"

- (1) שהקדים והגלה את גלות יכניה... וישבו בתורתן בבבל מן אותה שעה עד היום (מדרש תנחומא נח, ג)
- (2) עמדה להם חכמת החרש והמסגר שגלו עם יכניה... דלא נשתכחה תורה בגלות בבל (רש"י סוכה דף מד ע"א בד"ה והאמר רבי יוחנן דלכון אמרי דלהון היא)
- (3) בבי דינא דשף ויתביב בנהרדעא, והוא עיקר בבל, ועיקר תורה מימי גלות בנהרדעא שם (רמב"ן, ספר מלחמת ה' כתובות, סופ"ד)
- (4) וכשעלה עזרא מבבל לא עלו עמו אלא מתי מספר, והגדולים שבישראל והחכמים והמיוחסים שבהם כולם נשארו בבבל... ואחר שנשארו שם כל הגדולים ויודעי התורה (ספר העיקרים מאמר שלישי, פרק כב)
- (5) רובם והנכבדים שבהם נותרו בבבל (כוזרי מאמר ב, סימן כד, תרגום מיכאל שוורץ)
- (6) ריש לקיש הוי סחי בירדנא אתא רבה בר בר חנה יהב ליה ידא א"ל אלהא סנינא לכו, דכתיב "אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז" אם עשיתם עצמכם כחומה ועליתם כולכם בימי עזרא נמשלתם ככסף שאין רקב שולט בו עכשיו שעליתם כדלתות נמשלתם כארז שהרקב שולט בו. מאי ארז? אמר עולא ססמגור מאי ססמגור? אמר רבי אבא בת קול. כדתינא, משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל ועדיין היו משתמשין בבת קול... כי אתא לקמיה דרבי יוחנן א"ל לאו היינו טעמא, א"נ סליקו כולוהו בימי עזרא לא הוה שריא שכינה במקדש שני דכתיב "יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם", אף על גב דיפת אלהים ליפת אין השכינה שורה אלא באהלי שם (יומא דף ט ע"ב)
- (7) אמר הכוזרי: אם כן אתה מתרשל במה שראוי על פי תורתך, שהרי אין אתה פונה אל המקום הזה ואין אתה עושה אותו בית חייך ומותך, בשעה שאתה אומר "רחם על ציון כי היא בית חיינו".... אמר החבר: נזפת בי, מלך הכוזרים! חטא זה הוא אשר מנע את השלמת הבטחתו של אלהים בבית שני, באומרו "רני ושמחי בת ציון" (זכריה ב יד). הדבר האלוהי היה מוכן להשיבה כבראשונה, לו נענו כולם בחפץ-לב לצאת. אבל רק חלקם נענו. רובם והנכבדים שבהם נותרו בבבל שבעי-רצון מן הכפיפות והשעבוד, בלא לעזוב את בתיהם ואת נכסיהם. אולי עליהם המשיל שלמה באומרו: "אני ישנה ולבי ער" (שה"ש ה, ב). בשנה רמז לגלות, ובערנות הלב לכך שהנבואה נותרה בקרבם... לכן יצאו הדברים לקויים בהתאם להתרשלותם. כי הדבר האלוהי חל על אדם במידת התכונותו לו, אם היתה מועטת – מעט, אם היתה רבה – הרבה. לכן, אילו התכוננו לפגוש את אלוהי אבותינו בכוונה טהורה, היה מסייע לנו כמו שסייע לאבות במצרים. לפיכך אין צפופנו "השתחוה להר קדשו".... וכיוצא באלה אלא כצפוף הזרזיר... (כוזרי, מאמר ב סימן כד)
- (8) רבי יוחנן כד הוה חמי להון הוה מקנתר להון, אמר, 'מה נביא מקנתר להון... ואנא לית אנא מקנתר להון?! (שיר השירים רבה ח, יא)

9) וחיידוש הוא שלא הביא ששם בגמרא במקומו פליג ר"י על האי אגדה דר"ל (ויואל משה, מאמר שלש שבועות סימן יב)

10) וכבש עושין לו מפני הבבליים שהיו מתלשין בשערו (יומא סו ע"ב)

11) הבבליים אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה... לא בבליים הם אלא אלכסנדריים הם, ומתוך ששונאים את הבבליים קוראין אותם על שם בבליים (מנחות ק ע"א)

12) כדאשכחנא בפ"ק דיומא דאמר... אלהא דישראל סינא לכו לפי שלא עלו בימי עזרא (תוס' שם בד"ה ששונאין)

13) ביומיה דר' נחת רב לבבל בשנת תק"ל שנה למלכות יון דרגילנא ביה (אגרת רש"ג, מהדורת לוין, נוסח ספרדי, עמ' 78)

14) עשינו עצמינו בבבל כארץ ישראל לגיטין מכי אתא רב לבבל [וקבע ישיבה בסורא] (גיטין ו ע"א; המוסגר מפירש"י)

15) היתה שלשלת של תורה וקדושה בבבל בכל משך זמן הבית (ויואל משה, מאמר שלש שבועות סימן יב)

16) שלא תמצא תורה שבעל פה אצל מי שיבקש עונג העולם... אלא במי שממית עצמו עליה... לפי שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על התורה שבעל פה... לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו... ולפיכך קבע הקב"ה שתי ישיבות לישראל שיהיו הוגין בתורה יומם ולילה ומתקבצין שתי פעמים בשנה, באדר ובאלול, מכל המקומות, ונושאים ונותנים במלחמתה של תורה עד שמעמידין דבר על בוריו והלכה לאמיתה... ואותן שתי ישיבות לא ראו שבי ולא שמד ולא שלל, ולא שלט בהן לא יון ולא אדום, והוציאן הקב"ה שתיים עשרה שנה קודם חורבן ירושלים בתורתן ובתלמודן, שכך כתיב "... החרש והמסגר" [מ"ב כד, יד]... אלו גבורי תורה... צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים והגלה את גלות יכניה לגלות צדקיה כדי שלא תשתכח מהן תורה שבעל פה, וישבו בתורתן בבבל מן אותה שעה עד היום, ולא שלט בהן לא אדום ולא יון ולא גזרו עליהם שמד, ואף לימות המשיח אין חבלי של משיח רואין, שנאמר "הוי ציון המלטי [יושבת בת בבל]" [זכריה ב, יא] מאדום ומיון מגזרותיהן... שכינתי לא זזה ממך... ללמדך שמשם מתחלת הגאולה, משם עולין לירושלים וכו' (מדרש תנחומא נח, ג)

17) שבתחלה כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה חזרה ונשתכחה עלו רבי חייא ובניו ויסדוה (סוכה כ ע"א)

18) והיה אומר רבי יוחנן לבני ארץ ישראל, סבור הייתי שתורה שלכם, שלא גליתם מארצכם ולא היה לכם טירוף הדעת, אבל ראיתי שהיא של בני בבל (רש"י, סוכה מד ע"א בד"ה והא"ר יוחנן)